

FREDRIK BACKMAN

Muž jménem Ove

host

FREDRIK BACKMAN

Muž jménem Ove

FREDRIK BACKMAN

Muž jménem Ove

BRNO 2014

Fredrik Backman: En man som heter Ove

Copyright © Fredrik Backman, 2012

First published by Forum Bokförlag, Stockholm, Sweden

Published in the Czech language by arrangement with

Bonnier Group Agency, Stockholm, Sweden

Translation © Jitka Herčíková, 2014

Cover design © Nils Olsson/Katslosa Design

Czech edition © Host — vydavatelství, s. r. o., 2014

(elektronické vydání)

ISBN 978-80-7491-320-4 (Formát PDF)

ISBN 978-80-7491-321-1 (Formát ePub)

ISBN 978-80-7491-322-8 (Formát PDF pro čtečky)

ISBN 978-80-7491-323-5 (Formát MobiPocket)

Pro Nedu. Vždycky jde o to tě rozesmát. Vždycky.

Muž jménem Ove kupuje počítač, který vlastně žádný počítač není

— KAPITOLA 1. —

Ovemu je padesát devět let. Jezdí saabem. Patří k chlapům, kteří míří prstem na lidi, co mu nesednou, jako by to byli lupiči a jeho ukazováček policejní baterka. Teď stojí před pultem v obchodě, kam si majitelé japonských aut chodí kupovat bílé kabely do uší. Ove hodně dlouho sleduje prodavače a pak před ním zamává středně velikou bílou krabicí.

„No prosím. Takže tohle má bejt ájpet?“ dožaduje se informace.

Prodavač, mladík, jehož BMI, tedy index tělesné hmotnosti, obsáhne jednociferné číslo, vypadá vyvedený z míry. Očividně bojuje s potřebou okamžitě Ovemu krabici vyrvat z rukou.

„Přesně tak, iPad. Ale bylo by vážně super, kdybyste s tím netřásl...“

Ove se na krabici zahledí, jako by se v ní skrývalo něco nanejvýš podezřelého. Jako kdyby krabice řídila skútr oblečená do tepláků, oslovovala Oveho „kámo“ a pokoušela se mu prodat hodinky.

„No prosím. Ale je to počítač, že jo?“

Prodavač kývne. Pak ale znejistí a prudce zavrtí hlavou.

„Teda... Ano, on je to vlastně iPad. Říká se mu taky tablet a někdo tomu říká surfovačka. Na to se dá koukat různě...”

Ove na prodavače zírá, jako kdyby na něj mluvil popzátku.

„No prosím.“

Prodavač se tváří zmateně.

„Nooo...”

Ove znovu zachrastí krabicí.

„Tenhleten je ale dobrej, že jo?”

Prodavač se poškrábe ve vlasech.

„Je dobrej. Nebo jak to myslíte?”

Ove vzdychne a začne mluvit velmi pomalu. Pečlivě vyslovuje každé slovo, až to vypadá, že jediný zádrhel v jejich rozhovoru zapříčinila prodavačova nedoslýchavost.

„Je. To. Dobrýýý? Je to dobrý počítač?”

Prodavač si mne bradu.

„No... je. Rozhodně. Je výborný. Ale to záleží na tom, jaký počítač chcete.”

Ove chvilku oněměle zírá.

„Já chci počítač! Úplně normální počítač!”

Mezi muži se na chvíli rozhostí ticho. Prodavač si odkašle.

„Ano. Tedy takhle, není to běžný počítač. Možná byste chtěl radši...”

Odmlčí se a zcela zjevně pátrá po slovu, ke kterému by muž naproti mohl mít nějaký vztah. Znovu si odkašle a nadhodí:

„...laptop?”

Ove zuřivě vrtí hlavou a výhružně se nakloní přes pult.

„Ne, to teda, hergot, nechci! Já chci koupit počítač!”

Prodavač chápavě pokyvuje hlavou.

„Laptop je počítač.”

Ove na něj vrhne dotčený pohled a vyzývavě tiskne k pultu ukazováček, který v jeho případě funguje jako policejní baterka.

„To já přece vím!“

Prodavač souhlasí.

„Oukej...“

Opět se rozhostí ticho. Asi dost podobné tichu, jaké nastane mezi dvěma pistolníky, kteří náhle pochopili, že si zapomněli pistole. Ove se dlouze zadívá na krabici, jako kdyby od ní očekával doznání.

„Jak se tomu vyndává klávesnice?“ zadrmolí po chvíli.

Prodavač si drbe dlaně o hranu pultu a trochu nervózně přešlapuje z jedné nohy na druhou, jako to dělají všichni mladí zaměstnanci obchodů, když jim dojde, že obsloužit zákazníka bude trvat mnohem déle, než si zpočátku mysleli.

„No, tohle žádnou klávesnici nemá...“

Ove pozdvihne obočí.

„No prosím! Ta se určitě kupuje zvlášť, co? Za nehorázný peníze!“

Prodavač si znovu drbe dlaně.

„Ne... totiž... Takhle. Tyhle počítače žádnou klávesnici nemají. Všechno ovládáte přímo na obrazovce.“

Ove unaveně zavrtí hlavou a tváří se, jako by prodavače právě přistihl, jak zvenčí olizuje sklo pultu se zmrzlinou.

„Ale já přece potřebuju klávesnici! To snad dá rozum!“

Prodavač se zhluboka nadechne, jako by si potřeboval napočítat do deseti.

„Oukej. Teď už to chápu. A v tom případě si myslím, že tenhle počítač pro vás nebude to pravý ořechový. Myslím, že byste si měl místo toho koupit například MacBook.“

Oveho výraz prozrazuje, že asi ještě není tak úplně přesvědčený.

„Mek-buk?“

Prodavač přitaká, jako by svitla nová naděje a on právě docílil zlomového bodu ve vyjednávání.

„Ano.“

Ove pochybovačně krabátí čelo.

„Doufám, že to není jedna z těch mizernejch čteček, jak o tom teďka všichni mluví?“

Prodavačův vzdech má hloubku epické básně.

„Není. MacBook je vlastně... Je to totiž... laptop. Má klávesnici.“

„No prosim,“ zabručí Ove.

Prodavač přikyvuje. Drbe si dlaně.

„Ano.“

Ove se rozhlédne po obchodě. Opět potřeše krabicí.

„A to je zase co?“

Prodavač sklopí oči k pultu a zdá se, že se vši silou snaží potlačit nutkání rozdrásat si obličej. Náhle se mu celá tvář rozzáří energickým úsměvem.

„Víte co? Zajdu se podívat, jestli už kolega obsloužil zákazníka, on by vám to ukázal.“

Ove se podívá na hodinky. Zavrtí hlavou.

„Vy asi nechápete, že jsou lidi, co mají i jiný věci na práci než tu trčet celej den?“

Prodavač rychle přikývne. Pak zmizí někde vzadu. Za pár okamžiků se vrací s kolegou. Ten vypadá natěšeně. Jako člověk, který za pultem nepracuje dost dlouho.

„Zdravíčko! Jak vám můžu pomoci?“

Ove vyzývavě zabodne do pultu ukazováček fungující jako policejní baterka.

„Chci počítač!“

Kolega už natěšeně nevypadá. Obrátí se na prvního prodavače s výrazem značícím, že tohle si ještě vypije.

„Oukej. Takže počítač, výborně. V tom případě začneme v oddělení přenosných počítačů,“ a s nuceným nadšením se obrátí zpět k Ověmu.

Ove na něj zírá.

„Ježišmarjá, já přece vím, co je laptop. Nemusíte říkat přenosný počítač!“

Kolega bezradně pokyvuje hlavou. Někde za ním zamumlá první prodavač:

„Já už nemůžu, jdu na oběd.“

„Oběd, dneska lidi nemyslí na nic jinýho,“ vybuchne Ove.

„Prosím?“ zeptá se kolega.

„OBĚD!“ artikuluje Ove.

Muž jménem Ove jde na bezpečnostní obhlídku

— KAPITOLA 2. —

(O TŘI TÝDNY DŘÍVE)

Bylo ráno za pět minut šest, když se Ove poprvé setkal s kocourem. Kocourovi se Ove nelíbil o nic víc než kocour Ove-mu. Pocity byly vzájemné a oboustranné.

Ove vstal jako obyčejně o deset minut dřív. Nechápal lidi, kteří zaspí a pak se vymlouvají, že jim nezvonil budík. Ove nikdy v životě budík neměl. Budil se ve tři čtvrtě na šest a vždycky hned vstal.

Postavil na kávu, odměřil jí přesně stejné množství, jaké si dávali se ženou po ránu celá čtyři desetiletí od doby, co bydlí v téhle čtvrti. Jedna lžička na šálek, jedna navíc na konvici. Ani víc, ani míň. Dneska už lidi neumějí uvařit poctivý kafe. Stejně jako už nikdo nepíše rukou. Na psaní mají počítače a espresso jim vaří stroje. A kam asi směřuje společnost, kde už nikdo neumí psát rukou ani uvařit kafe? Co? přemýšlel Ove.

Zatímco se vařil jeho šálek poctivé kávy, oblékl si Ove modré kalhoty a modré sako, vklouzl do dřeváků a strčil ruce do kapes, jak to dělávají chlapi ve středním věku, když čekají na to, čím je svět zase zklame. Pak se vydal na inspekční kolečko po okolí. Jako každé ráno.

Řadové domky byly tiché a temné. S tím se dalo počítat. V jejich čtvrti rozhodně nežije nikdo, kdo by měl snahu vstávat dřív, než je nezbytně nutné, to Ove věděl. Bydlí tu samí podnikatelé a lidé s volnou pracovní dobou.

Kocour seděl s nonšalantním výrazem uprostřed cestičky mezi domy. Tedy kocour... Měl sotva polovinu ocasu a jediné ucho. Tu a tam postrádal kusy kožichu, jako kdyby mu z něj někdo vyrval celé chomáče chlupů. Stěží tu může být řeč o kocourovi, jak se patří, pomyslel si Ove.

Udělal pár váhavých kroků jeho směrem. Kocour se pohнул. Ove zůstal na místě. Stáli proti sobě a několik okamžiků se měřili pohledem jako dva potenciální rváči v nějaké vesnické knajpě. Oveho napadlo, co kdyby po kocourovi mrštil dřevákem. Kocour vypadal, jako by proklínal skutečnost, že nemá dřevák, který by zas na oplátku mohl mrštit po Ovem.

„Safra...“ zabručel Ove nečekaně, až sebou kocour trhl.

Couvl o krok. Pohledem hodnotil jak devětapadesátiletého chlápka, tak jeho dřevák. Pak se otočil a houpavě odběhl pryč. Kdyby Ove nevěděl, že to není možné, přísahal by, že těsně předtím obrátil kocour oči v sloup.

„Mrcha jedna,“ ulevil si a mrkl na hodinky. Za dvě šest. Musí si pospíšet, aby se kvůli té potvoře kočičí nezpозdil s inspekcí. To by tak ještě scházelo.

Kráčel ulicí mezi domy nahoru k parkovišti jako každé ráno. Zastavil se u cedule s nápisem oznamujícím, že osobní doprava je uvnitř obytné čtvrti zakázaná. Se zaujetím kopl do tyče, na níž byla cedule připevněná. Nebyla sice nakřivo, ale kontrolou člověk nic nezkazí. Ove totiž patří k chlapům, kteří kontrolují stabilitu věcí tím, že do nich kopnou.

Přišel na parkoviště a cestou tam i zpátky ověřoval, že se do žádné z garáží nikdo přes noc nevlopal ani že je

nějaký vandal nezapálil. Ne že by se to v téhle čtvrti už někdy stalo, ale na druhou stranu ani Ove nikdy nevynechal jediné ze svých inspekčních koleček. Zkusmo vzal za kliku od vlastní garáže, kde parkoval saab. Tříkrát ji vyzkoušel. Jako každé ráno.

Pak šel zkontrolovat parkoviště pro hosty, kde bylo povoleno stát maximálně čtyřiadvacet hodin, a z kapsy saka vyndal notes, aby si zaznamenal poznávací značky všech aut. Následně je porovnal s těmi, které si zapsal včera ráno. Pokud se ukázalo, že se nově zapsané značky shodují s těmi z předchozího dne, zamířil Ove pravidelně rovnou domů, zavolal na místní dopravní policii a vyžádal si příslušné informace o vozidlech. Poté obvolal jednotlivé vlastníky a sdělil jim, že jsou banda neschopných tupců, když si ani nejsou schopní přečíst cedule ve švédštině. Nedělal to proto, že by ho nějak zvlášť zajímalo, kdo u nich parkuje. Vůbec ne. Tady jde o princip. Když je na ceduli psáno čtyřiadvacet hodin, musejí to zkrátka respektovat. Jak by to asi vypadalo, kdyby si každý parkoval, kde a kdy se mu zamane? Nastal by akorát chaos. To Ove věděl. Všude by se hromadila auta.

Dnes ráno na parkovišti pro hosty žádná neoprávněná vozidla neparkovala, a tak se mohl Ove místo zaplňování notesu pustit na obhlídku přístěnku s popelnicemi. Popelnice nebyly zrovna jeho koníčkem a taky se od začátku hlasitě ozýval proti nesmyslnému nápadu s tříděním odpadu, který na schůzi prosadili přivandrovalci, co se tu projíždějí v džípech. Jenže když už se jednou rozhodlo, že se bude třídit, musí přece někdo dohlížet, jestli se skutečně třídí. Nikdo tím sice Oveho nepověřil, ale pokud by to do rukou nevzal chlap jako on, skončilo by to anarchií. To Ove věděl. Všude by se válely odpadky.

Lehce nakopl odpadkový koš. Zaklel a vylovil z kontejneru na sklo sklenici, zamumlal něco o pitomcích a odšrouboval kovové víčko. Sklenici hodil nazpátek a víčko do popelnice na kovy.

Když byl Ove předsedou družstva, tvrdě prosazoval, aby dali ke kontejnerům kameru, protože pak by do nich nikdo nedovolené odpadky neházel. Jenže většina sousedů byla toho názoru, že je trochu nevhodné a poněkud problematické uchovávat všechny kazety s nahrávkami, takže Oveho návrh byl k jeho velké nelibosti zamítnut, a to i přesto, že Ove pravidelně s hořkostí prohlašoval, že kdo má čisté svědomí, nemusí se bát pravdy.

Když o dva roky později Oveho z místa předsedy sesadili (on sám to označoval za převrat), dostala se tato otázka znovu na přetřes. Na trhu se objevily nejmodernější kamery, aktivované pohybem a schopné poslat natočené záběry rovnou na internet. Takto je alespoň popisovalo nové předsednictvo v nadšeném dopise adresovaném všem členům družstva. Daly by se tak prý ohlídat nejen kontejnery, ale i parkoviště, předcházelo by se vandalismu a krádežím. Po čtyřiaadvaceti hodinách by se materiál automaticky vymazal, takže by nebylo narušeno soukromí obyvatel. Ke schválení návrhu bylo potřeba jednomyslného souhlasu. Proti hlasoval jediný člověk.

Ove totiž Internetu nevěřil. Psal ho s velkým I a při vyslovování kladl důraz na slabiku net, přestože ho žena vždycy napomínala, že přízvuk správně leží na začátku slova. Tenhle Internet bude zaznamenávat, jak Ove vyhazuje odpadky, jen přes jeho mrtvolu, s tím ať předsednictvo počítá. A tak se žádné kamery nekonaly. Podle Oveho jediné dobře. Každodenní kontroly jsou beztak lepší. Člověk tak nějak ví, kdo je co zač, o všech si může udělat svůj obrázek. To by přece pochopil každý.

Poté co dokončil inspekci u odpadků, zamkl za sebou přístěnek a jako každé ráno třikrát vyzkoušel kliku. Otočil se a zahlédl kolo opřené o stěnu přístřešku pro kola, přestože přímo nad ním visela velká cedule s nápisem „Parkování kol zakázáno“. Vedle kola připevnil kterýsi ze sousedů vzkaz naškrábaný našťvaným rukopisem: „Tohle není parkoviště pro kola! Nauč se číst cedule!“ Ove zahuhlal něco o idiotech, odemkl přístřešek a kolo přesunul dovnitř k ostatním. Zamkl dveře a třikrát je překontroloval.

Sundal rozzlobený vzkaz. Měl sto chutí předložit na předsednictvu návrh, aby se na zeď pověsila velká cedule s nápisem „Výlep plakátů zakázán“. Dneska si každé myslí, že se může poflakovat a lepit našťvaný vzkazy, kam se mu zlíbí. Zeď není žádná pitomá nástěnka!

Ove se vydal cestičkou ke svému domu. Zastavil se na dlážděném chodníku, sklonil se a čichl ke spárám. Moč. Páchne to tu močí. S tímto poznatkem vešel do domu, zamkl dveře a vypil si kafe.

Když dopil, sedl si k telefonu a zrušil jak pevnou linku, tak předplatné ranních novin. V malé koupelně opravil baterii umyvadla. V kuchyni vyměnil šroubky na klíce dveří do zahrady a naolejoval závěsy dvířek linky. Na půdě přerovnal krabice. V garáži roztřídil nářadí a přesunul zimní gumy saabu jinam. Pak se zastavil.

Takhle by život vypadat neměl. Nic víc necítil.

Jedno listopadové úterý ve čtyři hodiny odpoledne zhasl všechna světla. Vypnul radiátory a vypojil kávovar. Závěsy dvířek v kuchyni naolejoval, přestože ti oslové z IKEA tvrdí, že to není potřeba. V tomhle domě se vždycky promazává jednou za půl roku, bez ohledu na to, jestli to je, nebo není zrovna potřeba, ať si žába ze samoobslužného skladu, zma-

lovaná jako cirkusačka a oblečená ve žlutém tričku s límečkem, kváká, co chce.

Stál v obývacím pokoji dvoupatrového řadového domku, ke kterému patří i polovička půdy, a díval se z okna. Kolem právě běžel neoholený čtyřicetiletý budižkničemu z domu odnaproti. Jmenuje se Anders. Je tady nový. Bydlí tu nanejvýš tak čtyři pět let, ale stejně už se mu podařilo vetřít se do místního předsednictva. Had jeden. Myslí si, že mu patří celá ulice. Přistěhoval se po rozvodu a zaplatil nehorázně přemrštěnou cenu. Typický příklad pablba. Přihrne se sem a pro slušné lidi se tím zvýší odhadní cena domů. Jako kdyby tohle snad měla být čtvrt pro honoraci. Ove si všiml, že Anders řídí audinu. To se dalo čekat. Majitelé podniků a další idioti řídí audiny. Na nic lepšího se nevzmůžou.

Ove si strčil ruce do kapes bílých kalhot. Trošku kopl do podlahové lišty. Pro Oveho se ženou je řadový domek příliš velký, to bylo jasné. Ale byl splacený. Nedlužili už ani korunu. To se o tomhle budižkničemu jistě říct nedá. Dneska by si všichni půjčovali, takhle se to teď dělá. Ove všechny dluhy umořil. Splnil si své povinnosti. Pracoval. Jedinkrát za celý svůj život ne onemocněl. Dělal, co mohl. Nezříkal se zodpovědnosti. Dneska už se nikdo neumí chopit zodpovědnosti. Dneska jsou to samý počítače a poradenství a kmotrové, co vymetají noční kluby a kšeftaři s nájemníma smlouvama. Daňový ráje a akciový portfolia. Nikomu se nechce makat. Tahle země je plná lidí, co by chtěli celý dny jen chodit na obědy.

„Nebylo by fajn trošku zvolnit?“ To mu včera řekli v práci. Kvůli krizi nastal prý čas vystřídat starší generaci. Ove tam pracoval čtvrt století a vysloužil si za to od nich řečičky o generaci. Dneska je totiž všem jednatřicet, chodí v upnutých kalhotách a nepijou už ani normální kafe. O zodpovědnost

nikdo nestojí. Je to banda chlápků s pěstěným strništěm střídajících práce, ženský a auta, jak se jim zlíbí. Kdykoliv se jim naskytne příležitost.

Ove se díval z okna. Budižkničemu provozoval venku jogging. Ne že by Oveho jogging provokoval. To vůbec ne. Běžci mu byli ukradení. Nemohl ale pochopit, proč se kolem toho nadělá takový humbuk. Běžci se samolibě usmívají, jako by se snad běháním dala vyléčit rozedma plic. Buď rychle chodí, nebo pomalu běhají. Tímhle způsobem čtyřicátníci oznamují světu, že nemají nic pořádného na práci. Neobešli by se ale bez toho, že se na to vyhastroší jako dvánáctiletý rumunský gymnasta? Vážně musí člověk vypadat jako člen olympijského sáňkařského družstva, aby se mohl pětáctýřicet minut nesmyslně klackovat po venku?

Budižkničemu má přítelkyni. O deset let mladší. Ove jí říká odbarvená nána. Podpatky má vysoké jako nástrčkové klíče a potácí se na nich jako opilá panda, našminkovaná je jako klaun a nosí tak obrovské sluneční brýle, že se nedá pořádně odlišit, jestli to jsou ještě brýle, nebo spíš už helma. Má i jednoho z těch psíků do kabelky, dovolí mu všude běhat bez vodítka, štěkat a čůrat na dlážděnou cestu před Oveho domem. Myslí si, že si toho Ove nevšiml. Všiml.

Vždyť takhle by život vypadat neměl. To je všechno.

Včera mu v práci řekli: „Nebylo by fajn trošku zvolnit?“ Dneska Ove stál před kuchyňskou linkou s promazanými závěsy. V úterý by vůbec neměl mít na takové věci čas.

Z okna si prohlížel protější dům, stejný jako ten jeho. Nedávno se tam nastěhovala rodina s dětmi. Doneslo se mu, že to jsou cizinci. Ještě ale nezjistil, jaké mají auto. Nezbyvá než doufat, že to nebude audina. Ba co hůř, něco japonského.

Ove pokýval hlavou, jako by právě řekl něco, v čem může sám se sebou jediné souhlasit. Pohledem zabloudil ke stro-

pu v obýváku. Dneska zavrtá hák. Ale ne obyčejný hák. Kdejaký dyslektický IT konzultant navlečený do bezpohlavně vyhlížejícího pleteného svetru by klidně vybral šmejda. To Oveho hák bude pevný jako skála. Zavrtá ho tak, že až bude barák jednou na spadnutí, hák bude to poslední, co podlehne zkáze.

A až se tam po nějaké době zjeví jeden z těch realitních pacholků s uzlem na kravatě velkým jako dětská hlava a bude žvanit něco o „renovačním potenciálu“ a „efektivitě pozemku“, na Oveho si bude moct, pitomec jeden, nasazovat, ale nevzmůže se na křivý slovíčko o jeho háku. Na to může vzít jed.

V obývacím pokoji na podlaze byla přichystaná Oveho brašna s mohlo-by-se-hodit nářadím. Takhle měli dům rozdělený. Cokoliv, co koupila Oveho žena, bylo pěkné nebo přívětivé. Cokoliv, co pořídil Ove, by se mohlo někdy hodit. Jeho věci mají funkci. Leží ve dvou různých brašnách, ve velké a malé. V obýváku stála malá, na šroubky a hřebíky a nástrčkové klíče a podobně. Lidi už dnes nemívají věci, co by se mohly někdy hodit. Mají akorát kraviny. Třeba dvacet párů bot, zato nikdo neví, co je verpánek. Baráky přecpaný mikrovlnkami a plochejma televizema, ale zavrtat hmoždinku by nedokázali, ani kdyby jim někdo vyhrožoval nožem na koberce.

Ove měl ve své mohlo-by-se-hodit brašně celou sekci hmoždinek. Pozoroval je, jako by s nimi měl rozehranou šachovou partii. Když šlo o hmoždinky, nechtěl nic uspěchat. Dával si načas. Každá hmoždinka si žádá vlastní přístup podle toho, kde má mít svoje místo. Lidi už dávno nemají žádný respekt k obyčejné poctivé funkčnosti, dneska musí být všechno hlavně líbivé a na počítači, ale Ove dělá věci tak, jak se sluší a patří.

„Nebylo by fajn trošku zvolnit?“ takhle mu to řekli v práci. V pondělí přišli k němu do kanceláře a vysvětlili mu, že to nechtěli řešit v pátek, aby Ovemu nepokazili víkend. Ale že bude fajn trošku zvolnit. Vědí vůbec, jaké to je, v úterý se probudit a už nemít žádnou funkci? Oni se svými Internety a presíčky, vědí vůbec, co je to zodpovědnost?

Ove hleděl vzhůru ke stropu. Zaostřil pohled. Nejdůležitější je, aby byl hák vycentrovaný.

A když byl zcela pohroužen v této navýsost důležité záležitosti, vytrhl ho z ní naprosto bezohledně táhlý skřípavý zvuk. Asi jako kdyby se nějaký mameluk pokusil svým japonským autákem s přívěsným vozíkem nacouvat do Oveho domu.

Muž jménem Ove couvá s přívěsným vozíkem

— KAPITOLA 3. —

Ove prudce odhrnul zeleně květované závěsy, jimž jeho žena celé roky vyhrožovala, že je vymění. Uviděl nepříliš vysokou černovlasou, asi třicetiletou ženu, od pohledu cizinku. Zuřivě gestikulovala směrem ke stejné starému přerostlému blond troubovi, zatlačenému v sedadle řidiče prťavého japonského autíčka s přívěsným vozíkem skřípějícím vedle Oveho venkovní zdi.

Mameluk se jemnými gesty pokoušel ženě naznačit, že to není tak jednoduché, jak se zdá. Žena se mu naopak za pomoci poněkud nevybíravých gest pokoušela naznačit, že to s vysokou pravděpodobností má jistou spojitost s tím, že on je hlava skopová.

„Co to, pro živýho...“ zakřičel Ove, když se kolo mamelukova přívěsu jalo přejíždět přes jeho záhonek.

Brašnu s náradím hodil na zem. Zaťal ruce v pěst. O několik vteřin později se Oveho vchodové dveře rozletěly jakoby samy od sebe, bály se nejspíš, že jinak jimi Ove projde skrz.

„Co si myslíte, že tady nacvičujete?“ vyjel Ove na černo vlásku.

„To bych taky ráda věděla!“ vyjela žena na Oveho.

Oveho to na chvíli vyvedlo z konceptu. Změřil si ji pohledem. Ona udělala totéž.

„Uvnitř obytný části je zakázaný jezdit autem! To neumíte číst švédský cedule?“

Malá cizinka vykročila směrem k němu. Ove si všiml, že to, co prve považoval za vysoký stupeň obezity v oblasti břišní, je ve skutečnosti pokročilé stadium těhotenství.

„Copak to auto řídím já?!“

Ove na ni několik vteřin oněměle zíral. Poté se obrátil na blond mameluka, který se konečně vyprostil z auta a stál s oběma rukama zdviženýma vzhůru v omluvném gestu. Měl pletený svetr a držení těla člověka trpícího akutním nedostatkem vápníku.

„A ty seš kdo?“ chtěl vědět Ove.

„Já jsem řídil,“ oznamoval vesele mameluk.

Měřil přinejmenším dva metry. Ove byl vždycky instinktivně podezřívavý ke všem nad metr osmdesát pět. Ze zkušenosti došel k závěru, že jim krev zkrátka nezvládá dotéct až do mozku.

„Jo? Doopravdy? To bych teda nikdy neřekla!“ čertila se těhotná černovláška, odhadem o dobrého půl metru menší než on, a tloukla ho přitom do paže pěstičkami.

„A tahleta?“ zeptal se Ove.

„Moje manželka,“ vysvětlil přátelsky mameluk.

„Hlavně si nebuď jistej, že to tak i zůstane,“ vyštěkla, až jí veliké břicho poskočilo.

„Není to vůbec tak snadný, jak se...“ bránil se muž, ale žena ho okamžitě přerušila.

„Já jsem říkala VPRAVO! To tys pořád couval VLEVO! Prostě jsi neposlouchal! NIKDY neposloucháš!“

Poté půl minuty cosi chrllila a Ove si domyslel, že je to přehlídka pepných nadávek v arabštině.

Blondák na to jen přikyvoval s nepopsatelně harmonickým úsměvem. Podle Oveho to byl přesně ten druh úsměvu, co by dokázal v člověku probudit touhu pořádně praštit buddhistického mnicha do obličeje.

„Vážně se omlouvám. Byla to jen taková menší lapálie, ale to se vyřeší!“ šťastně oslovil mameluk Oveho, jakmile se manželka konečně utišila.

Z kapsy pak vylovil kulatou dózičku a pod ret si nacpal kus tabáku o velikosti házenkářského míče. Zdálo se, že se chystá Ovemu uštědřit štulec do zad.

Ove se na něj zamračil, jako by ten řulpas právě zatrůnil na kapotě jeho auta a hodlal se mu tam vykadit.

„Vyřeší? Trčíš na mém záhonu!“

Mameluk se podíval na kolo přívěsu.

„Tohle přece není záhonek,“ bezstarostně se pousmál a špičkou jazyka si upravoval tabák.

„To je záhon!“ trval na svém Ove.

Mameluk přikývl. Chvilí se díval na zem. Pak vzhlédl k Ovemu a tvářil se, jako kdyby usoudil, že si z něj Ove jistě dělá blázny.

„Née, je to jen trocha hlíny.“

Ovemu se sraštilo čelo v jednu velkou nenávisťnou vrásku.

„Je to můj záhon.“

Mameluk se pochybovačně podrbl na hlavě, čímž si do rozcuchaných vlasů zanesl trochu tabáku.

„Ale vždyť tu nic nepěstujete...“

„Tobě může být úplně ukradený, co já dělám nebo nedělám se svým záhonem!“

Mameluk rychle přikývl, očividně odhodlán neznámého muže dál neprovokovat. Otočil se na svou ženu, jako by čekal, že mu přispěchá na pomoc. Ta ale ani v nejmenším

nevypadala, že by měla něco takového v úmyslu. Znovu se podíval na Oveho.

„Těhule, znáte to. Hormóny...“ nadhodil a zahihňal se.

Těhotná žena se nesmála. Nesmál se ani Ove. Ona si založila ruce křížem. Ove si zahákl palce za pásek. Mameluk zjevně netušil, co si počít se svými velkýma rukama, tak jimi klátil podél těla, jako by byly z látky a třepotaly se ve větru.

„Tak já to půjdu zkusit znovu,“ prohlásil nakonec a pokusil se o odzbrojující úsměv.

Ove mu ho neoplatil.

„Uvnitř obytný částí je zakázaný jezdit osobním autem. Vždyť je tam cedule!“

Mameluk horlivě přikývl, popoběhl a znovu nasoukal své předimenzované tělo do poddimenzovaného japonského autíčka. „Panebože,“ zadrželi současně jak Ove, tak těhotná. Ove ji za to měl o krapet méně nerad.

Mameluk neujel ani pár metrů a Ovemu už bylo jasné, že ten tulpas pořádně nevyrovnal přívěs. Potom začal couvat. Přímo do Oveho dopisní schránky. Rohem přívěsu vytlačil do zeleného plechu velkou promáčklinu, načež ji ještě zdvojnásobil.

„Ne! Ted’...“ zasípěl Ove, vrhl se kupředu a trhnutím otevřel dveře auta.

Mameluk omluvně rozhazoval rukama.

„Moje chyba! Moje chyba! Sorry, schránka nebyla ve zpětném zrcátku vidět, chápete? Do toho ten vozejk, nikdy nevím, kterou stranou to mám vzít...“

Ove uhodil pěstí do střechy vozu, až mameluk nadskočil a hlavou se praštil o otevřené dveře. Ove se k němu přiblížil hlavou tak blízko, že se jeho slova sotva dostala na vzduch a rovnou vklouzla do mamelukova zvukovodu.

„Vypadni z auta!“

„Co?“

„Říkám, vypadni z toho auta!“

Mameluk se tvářil trochu vyděšeně a neodvážil se zeptat proč. Raději vystoupil a postavil se vedle jako školák na hanbu. Ove ukázal na cestu mezi řadovými domky, nahoru k přístřešku na kola a k parkovišti.

„Jdi se postavit jinam, ať nepřekážíš!“

Mameluk zaskočeně přikývl.

„Pro boha živýho, jednorukej s očním zákalem by s vozejkem zacouval líp než ty,“ hromoval Ove, když usedal do auta.

Jak je možný, že neumí zacouvat s přívěsem? Co? Copak je tak těžký uvědomit si základy, jako kde je vlevo a kde vpravo? Jak tihle lidi vůbec dokážou žít?

A ještě ke všemu má automatickou převodovku, no prosim. S tím se dalo počítat. Ostatně tihle fušeři by nejradši své auta ani neřídili, přemítal Ove, když zařadil a rozjel se dopředu. Nakonec se ještě auta budou řídit samy. Jako roboti. Nikdo se už nebude muset učit podélně parkovat. Bude vůbec potřeba mít řidičák, když už nikdo nebude ani umět vysvětlit, jak se podélně parkuje? Tak bude? Ove si to nemyslel. Byl silně kritický vůči tomu, že lidi, kteří neovládají podélné parkování, mají vůbec hlasovací právo.

Popojel dopředu a srovnal vozík stejně jako každý civilizovaný člověk, než začne couvat s přívěsem, a zařadil zpátečku. Japonské auto se rozčileně rozpípalo. Ove se zuřivě rozhlížel po kabině.

„Co to, do prčic, má znamenat... proč řveš?“ osopil se na přístrojovou desku a bouchl do volantu.

„Říkám ti, vykašli se na to,“ zakřičel na jedno obzvlášť sverepě blikající červené světýlko.

V tentýž okamžik se vedle auta vynořil mameluk a opatrně zaklepal na okénko. Ove ho stáhl a podrážděně vyhlédl.

„To pípání je reverzní radar,“ vysvětloval tulpas.

„Jo, to vim taky,“ zasyčel Ove.

Mameluk si odkašlal.

„Tohle auto je trochu speciální, říkal jsem si, že kdybyste chtěl ukázat, jak se ovládá a...“

Ove si odfrkl.

„Já přece nejsem idiot!“

Mameluk horlivě přitakal.

„Samozřejmě že nejste.“

Ove si zle měřil přístrojovou desku.

„Co teda vlastně chce?“

Mameluk se dal do vysvětlování.

„Tady tohle ukazuje, kolik energie zbývá v baterce, víte, že jo? Než se motor přepne z elektrického na benzinový. Víte, že jo...? Protože je to hybrid.“

Ove neodpověděl. Pouze vytáhl okénko. Mameluka nechal oněmělého venku, s pootevřenými ústy. Podíval se do levého zpětného zrcátka. Pak do pravého zpětného zrcátka. Pak tím japonským, ustrašeně pípajícím autem zacouval s perfektně srovnaným přívěsným vozíkem od svého domu k tomu jejich.

Vystoupil z auta a klíčky hodil mamelukovi.

„Reverzní radary, parkovací asistence, kamery a kdovíco ještě. Chlap, co potřebuje tyhle nesmysly k tomu, aby zvládl zacouvat s přívěsem, by v první řadě neměl mít vůbec dovolený s přívěsem couvat, to dá rozum!“

„Díky za pomoc,“ šťastně zahalekal mameluk, jako by si ani nevšiml, že ho Ove posledních deset minut soustavně uráží.

„Ty bys sám neměl radši ani přetáčet kazety v kazetáku,“ zahučel Ove, když ho cestou pryč míjel.

Těhotná cizinka čekala se založenýma rukama, ale už nebyla tolik našťvaná jako před chvílí.

„Děkujeme!“ zavolala, a když Ove procházel kolem ní, ušklíbla se, což v něm vzbudilo dojem, že přemáhá smích.

Měla ty největší hnědé oči, jaké kdy viděl.

„My tady u nás v obytný oblasti autama nejezdíme a vám nezbejvá nic jinýho než to akčeptovat.“

Tvářila se, jako by si dobře všimla, že vyslovil akceptovat jako akčeptovat, ale rozhodla se o tom pomlčet. Ove si odfrkl, otočil se a zamířil zpět domů.

V polovičce cesty mezi domem a dílnou se zastavil. Nakrčil nos, jako to dělají chlapi v jeho věku, totiž že zároveň nakrčí i celou horní polovinu těla. Klekl si, sehnul se obličejem téměř až k dlaždicím, které poctivě pokládá každý druhý rok, bez ohledu na to, jestli je to právě potřeba. Zachíchal. Přikývl. Postavil se.

Těhotná černovláska s mamelukem ho pozorovali.

„Chcanky! Všude kolem je to pochcaný!“ vyštěkl Ove a ukazoval na dlaždice.

„No... dobrý,“ řekla žena.

„Ne, to, kurník, vůbec není dobrý!“ utrl se Ove.

Vešel do svého domu a práskl dveřmi.

Sesunul se na stoličku v předsíni a zůstal tak drahnou chvíli, než byl s to se vzchopit k něčemu jinému. Příšerná ženská, pomyslel si. Co tady hodlá celá ta jejich famílie dělat, když nezvládnou ani přečíst ceduli, ačkoliv ji mají přímo pod nosem? Uvnitř obytný čtvrti je zakázaný jezdit autem. Všichni to vědí.

Ove se postavil a pověsil modré sako na háček doprostřed moře svrchníků své ženy. Zadrmolil něco o idiotech,

pro jistotu k zavřenému oknu. Potom odešel do obývacího pokoje a upřeně se zahleděl na strop.

Nevěděl, jak dlouho tam stál. Ztratil se v myšlenkách. Rozplynul se v nich jako dým. A přitom nepatřil k lidem, kteří mají tohle ve zvyku. Nikdy nebyl snílek, ale poslední dobou měl pocit, jako by se mu v hlavě něco pokazilo. Najednou bylo mnohem těžší se koncentrovat. To se mu vůbec nezamlouvalo.

Zvonek od hlavních dveří působil jako vytržení z příjemné dřímoty. Silně si promnul oči a rozhlédl se, jako by měl strach, že ho někdo pozoruje.

Další zazvonění. Ove se na dveře zatvářil, jako by se za to měly stydět. Udělal pár kroků do předsíně a uvědomil si, že má celé tělo ztuhlé jako zatvrdlou sádru. Nebyl si jistý, jestli praskání vydává podlaha, nebo on sám.

„Co to bude teď?“ obořil se na dveře, než je otevřel, jako by čekal, že mu odpovídí.

„Co to bude teď?“ zopakoval otázku a otevřel dveře tak prudce, až se z toho nárazu větru tříletá holčička stojící venku zakymácela a kecla si na zadek.

Vedle ní stálo sedmileté, očividně vyděšené děvče. Obě dívky byly černovlasé, s těma největšíma hnědýma očima, jaké Ove kdy viděl.

„No prosím?“ řekl Ove.

Sedmileté děvče vyčkávavě mlčelo. Pak mu podalo plastovou nádobu. Ove si ji neochotně převzal. Byla teplá.

„Rejže!“ šťastně zvolala tříletá holčička a rázně vyskočila.

„Se šafránem. A s kuřetem,“ potvrdila sedmiletá dívka o poznání skeptičtěji.

Ove si je pochybovačně měřil.

„Vy něco prodáváte?“

Sedmiletá dívenka se zatvářila uraženě.

„My tu přece BYDLÍME!“

Ove se na několik vteřin odmlčel. Pak přikývl, jako by se rozhodl přijmout toto prohlášení jako vysvětlení.

„No prosím.“

Tříletá holčička spokojeně přitakala a zamávala snad až příliš dlouhými rukávy kombinézy.

„Mamka žíkala, že hrozně hládíš!“

Ove zcela nechápavě sledoval tu malou, rozkomíhanou mluvnickou pohromu.

„Co to?“

„Máma říkala, že vypadáte hladově. Proto vám neseme večeri,“ podrážděně objasňovala sedmiletá dívka.

„Nasanin, jdeme,“ řekla, popadla sestru za ruku, vrhla na Oveho vyčítavý pohled a zamířila pryč.

Ove vystrčil hlavu škvírou ve dveřích a díval se za nimi. Všiml si, že ve vchodu protějščího domu stojí těhotná cizinka a usmívá se na něj; děvčata zatím vběhla dovnitř. Tříletá se otočila a vesele mu zamávala. Těhotná také zamávala. Ove přibouchl dveře.

Znovu stál v předsíni sám. Zíral na teplou misku s kuřetem a šafránovou rýží asi jako na lahev nitroglycerinu. Nakonec odešel do kuchyně a dal ji do lednice. Ne snad proto, že by měl ve zvyku sníst cokoli, co neznámá děcka cizího původu nechají ležet na jeho prahu, ale proto, že v Oveho domě se jídlo nevyhazuje. Jde o princip.

Přešel do obývacího pokoje. Strčil ruce do kapes. Zadíval se na strop. Dobrou chvíli takhle zůstal a přemýšlel, která hmoždinka bude pro tuhle práci nejvhodnější. Stál tam tak dlouho, dokud ho od koukání nerozbolely oči.

Sklopil pohled na svoje otlučené hodinky. Zaskočeně vyhlédl z okna a všiml si, že je venku tma. Odevzdaně zavrtěl hlavou.

Nemůže začít vrtat, když je venku tma, to dá rozum. Musel by rozsvítit všechna světla, a kdovíkdy by je někoho napadlo zhasnout. Takovou radost jim v elektrárně neudělá, že by nechal svítit. Na to můžou zapomenout.

Ove sbalil svou mohlo-by-se-hodit brašnu a chystal se ji odnést do poschodí. Zašel si pro klíč od půdy, ležel pěkně na svém místě za topením v předsíni. Vrátil se zpátky, natáhl se a odemkl půdu. Stáhl si schůdky. Vylezl nahoru a uložil brašnu na své místo, za kuchyňské židle. Žena ho donutila odnést je sem na půdu, protože prý příliš vrzaly. Nevrzaly ani za mák. Ove věděl moc dobře, že to byla jen záminka, aby jeho žena mohla koupit nové. Jako by to bylo to jediné, na čem v životě záleží. Nakupovat židle do kuchyně, jíst v restauracích — pořád dokola.

Sestoupil zase dolů. Uložil klíč nazpátek za topení v malé předsíni. „Nebylo by fajn trošku zvolnit?“ tak mu to řekli. Horda flákačskejch třicátníků od počítačů, co nepijou normální kafe. Společnost je plná lidí, kteří nezvládnou zachovat s přívěsem, a tihle mu budou říkat, že už není potřeba? Je to vůbec možný?

Ove vešel do obývacího pokoje. Pustil televizi. Ne proto, že by se chtěl dívat na konkrétní pořad, ale nerad seděl celý večer sám a zíral do zdi jako nějakéj trouba. Vzal si z lednice to cizácký jídlo a jedl ho vidličkou přímo z plastické krabičky.

Měl padesát devět let. Byl úterní večer, předplatné novin bylo zrušené, světla pozhasínaná.

Zítra navrtá hák.

Muž jménem Ove neplatí drobné poplatky

— KAPITOLA 4. —

Ove přinesl květiny. Dvě. Samozřejmě jí nechtěl dát hned dvě naráz. Nic se nesmí přehánět. Jenže pro Oveho to byla otázka principu. Proto jsou dvě.

„Doma bez tebe nic nefunguje,“ mumlal a kopal do zmrzlé země.

Jeho žena neodpověděla.

„Dneska v noci nasněží,“ pronesl Ove.

V předpovědi tvrdili, že sněžit nebude, ale podle Oveho to byl zaručený důkaz, že bude. Takže jí to oznámil. Ona neodpověděla. Ove strčil ruce do kapes modrých kalhot.

„Je to nepřírozený, jen tak sám bloumat po baráku, když jsi pryč. Můžu k tomu říct jen jedno. Takhle se žít nedá.“

Neodpověděla ani tentokrát.

Přikývl a ještě párkrát kopl do země. Nerozuměl lidem, kteří melou o tom, jak se už těší do penze. Jak se někdo může těšit na to, až se stane zbytečným? Co za lidi může snít o flákání a přiživování se na společnosti? Člověk doma akorát čeká na smrt. Nebo ještě hůř: na to, až někdo přijde a odvede ho do domova, protože už se o sebe nezvládne postarat sám. Ove si nedokázal představit nic strašnějšího.